

Részlet Paulo Coelho blogjából

Az alkotás folyamata

Az összes kreatív folyamat, legyen szó akár az irodalomról, akár a mérnöki, számítástechnikai munkáról – sőt, a szerelmet is ide kell sorolnunk – alapvetően ugyanazokra a szabályokra épül: a természet ciklusaihoz igazodik.

Most ezeket a ciklusokat szeretném bemutatni.

a) a szántás: Ha megforgatjuk a talajt, az oxigén behatol minden rétegbe. A föld felfrissül, ami eddig fent volt, ilyenkor a mélybe kerül, ami lent volt, az most a felszínre ér. Belső forradalom megy végbe a szemünk előtt: a sötét termőföld göröngyei először érnek a napvilágra, és szinte elkápráztatják őket az életet adó fénysugarak. Ugyanennek kell lezajlania az alkotóban is. Újra kell gondolnunk minden értéket, amit eddig vallottunk, régi eszméinket magunk mögött hagyva ártatlanul és tisztán kell szemlélnünk az életet – csak így készíthetjük elő az inspiráció csodáját. Egy jó alkotónak mindig felül kell tudnia emelkedni a megrögzült vélekedéseken, sohasem szabad abba a hitbe ringatnia magát, hogy tökéletesen érti a világ folyamatait.

b) a vetés: A mű olyan, mint egy gyümölcs, amely csak az étellel való érintkezésből jöhet létre. A művész nem zárhatja be magát az elefántcsonttoronyba, társakat kell találnia, akikkel meg tudja osztani önmagát: hiszen ez teszi emberré. Az alkotás e kezdeti szakaszában természetesen nem látható előre, melyek azok a találkozások és élmények, amelyek végül hozzájárulnak a mű megszületéséhez, ezért az embernek a lehető legteljesebb és intenzív életre kell törekednie, mert így növelheti esélyét, hogy később eredeti nyelven szólaljon meg. Le Corbusier azt mondta, hogy az ember nem tudott megtanulni repülni addig, amíg csak a madarakat utánozta. Ugyanez igaz a művészekre is: ők azok, akik megpróbálják az alkotás nyelvére fordítani az érzéseiket, de valójában sosem foghatják át tudatukkal magát a kreativitás folyamatát. Ha rabigába próbálják hajtani inspirációjukat, vagy utánozva próbálják létrehozni művüket, sosem érhetik el a vágyott célt. Hagyni kell, hogy élettapasztalatunk vesse el a magokat tudattalanunk termékeny talajába.

c) a növekedés: Van egy olyan időszak, amikor a mű már megszületett a szerző lelke mélyén, szabadon áramlik az alkotóban, és szinte magától íródik – mielőtt még fel merné fedni önnön valóját. Ami az irodalmat illeti, ilyenkor a könyv és az író már szoros kölcsönhatásban élnek. Ezek azok a pillanatok, amikre Carlos Drummond de

Andrade brazil költő is utal, amikor azt mondja, soha nem szabad megpróbálnunk eszünkbe idézni az elfelejtett verssorokat. A feledés azt jelenti: e sorok sosem váltak elég éretté ahhoz, hogy napvilágra kerüljenek. Ismerek embereket, akik a növekedési időszakot azzal töltik, hogy örülten jegyzetelnek mindenről, ami csak az eszükbe jut, de közben nem értik meg, hogy az alkotás folyamata a tudattalanban zajlik. A papírlapokra firkált jegyzetek azonban csak az emlékezés gyümölcsei, amelyek önkéntelenül is csak összezavarják a tudattalan, ösztönös alkotás gyümölcseit. Ahogy egy jó gazdának, úgy az alkotónak is mély tiszteletben kell tartania a fejlődés e korai szakaszát, amit alig-alig tudunk befolyásolni: a mag sorsáról rajtunk kívül álló erők, a szél, az eső, az aszály és az áradás döntenek. De ha méltósággal várunk, az erősebb növények, amelyek eltűrték az idő viszontagságait, végül elemi erővel törnek a felszínre.

d]a betakarítás: Ha elültettük a magokat és hagytuk őket lelkünk mélyén növekedni, egy pillanatban hirtelen tudatosul az alkotás folyamata: ekkor kezdődik a betakarítás. Ha korán aratunk, a gyümölcsök még zöldek, ha későn, megrohadnak. A művészek érzik a megfelelő idő elérkezését, még akkor is, ha ekkor még nem éri el végső formáját minden gondolat és nem kristályosul ki minden egyes ötlet: a tudatos alkotómunka folyamán minden megtalálja végső helyét. Amíg csak el nem készül a mű, az alkotónak félelmét hátrahagyva, hatalmas önfegyelemmel kell dolgoznia, minden hajnal hasadásától egészen amíg a horizont mögé nem bukik a nap.

És mi lesz a művel, ami az aratás során létrejött? Ismét a Természet Anyához kell fordulnunk a válaszáért, aki mindig elmeséli titkait. Ha nem osztjuk meg másokkal művészetünket, nem tiszteljük sem az alkotás folyamatát, sem pedig elődeink örökségét és tanításait. Akármikor történt is az aratás, ha a magtárban hagyjuk a gabonát: kárba vész. Amikor a betakarítás véget ér, eljön az ideje annak, hogy lelkünket félelem és szégyen nélkül megosszuk másokkal.

Ez a művész küldetése, legyen bármilyen fájdalmas vagy felemelő.

Paulo Coelho 2010. március 24-én kelt blogbejegyzését a Sant Jordi Asociados Agencia Literaria S. L. U. (Barcelona, Spanyolország) engedélyével közöljük. <http://paulocoelhoblog.com/>